

ut över andra än de dömde, bland dem två personer, vilkas huvud säkerligen för prelaterna var sakrosanta, de båda biskoparna Matthias av Strengnäs och Vincent av Skara. Vem eller vilka stod här bakom? Har de tvås uppträdande under ransakningen dagen förut brakt dem i fördervet? Ingen vet det. Det enda man vet är att konungen här som annars fastställt straffet och därmed tagit ansvaret för Stockholms blodbad.

Men inte ett ansvar sådant man tidigare förmenat. Aspekten är en annan, sedan Gustaf Trolle och Christiern II inte längre är desamma. Perspektiven förlängda.

I årtionden och mera hade kampen rasat i Sverige mellan det nationella självständighetspartiet och det parti, som förde unionen som skylt. Kampen var som alltid en kamp om makten. Den sista fasen hade varit maktkollisionen mellan Sten Svantesson Sture och Gustaf Trolle. Gustaf Trolle och hans parti hade legat under. Så kom 1520. Christiern II:s segrar förde de besegrade plötsligt till maktens tinne. Det låg varken i tiden eller hos personerna att låta vad som skett vara förgäta, att på allvar tänka sig att man skulle sätta sig i frid och försoning vid samma rådsbord som helgerånarna, förtryckarna, de egna bödlarna och broderligt dela med dem kronans förläningar. Metodiskt har Gustaf Trolle och hans män gått emot amnestien. De kunde inte förhindra, att den beviljades. Men de har haft tid att vänta. Till sist har de som den gamle herr Sten och Hemming Gad funnit vägen undan de givna orden och de hängande sigillen. De har fått Christiern II i sitt våld. Hans amnestivänliga politik har omlagts. Och vid första lägliga tillfälle har deras hämnd, en lika väl som länge förberedd hämnd, träffat de besegrade, de förhatade männen ur det egna folket.

På detta sätt fattat, glider Stockholms blodbad in i ett nytt, ett större, ett stort sammanhang. Blodbadet är ingen isolerad händelse, inte en gudsförgäten tyranns planlagda brott eller plötsliga nyck. Det är slutkatastrofen i den långa, förbittrade kampen mellan partierna i det sönderslitna Sverige.

Lauritz Weibull.